

Stanovisko hlavnej kontrolórky k záverečnému účtu mesta Spišská Belá za rok 2023

Záverečným účtom mesta rozumieme súhrnné spracovanie údajov charakterizujúcich rozpočtové hospodárenie mesta za príslušný kalendárny rok.

Podľa § 18f ods. 1 písm. c) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o obecnom zriadení“) predkladám odborné stanovisko k návrhu záverečného účtu mesta Spišská Belá za rok 2023. Účelom a cieľom stanoviska je odborné posúdenie všetkých aspektov a náležitostí záverečného účtu, ktorými musí tento dokument zo zákona disponovať.

Odborné stanovisko k návrhu záverečného účtu za rok 2023 som spracovala na základe zverejneného materiálu Záverečný účet mesta Spišská Belá za rok 2023 a podľa ostatných dostupných materiálov - Súvaha, výkaz ziskov a strát, poznámky za rok 2023, Výkaz o plnení rozpočtu FIN 1-04.

A. Východiská spracovania odborného stanoviska k návrhu záverečného účtu

Záverečný účet mesta Spišská Belá za rok 2023 je predložený na prerokovanie do mestského zastupiteľstva v zákonom stanovenej lehote, t. j. do šiestich mesiacov po uplynutí rozpočtového roka.

1. Súlad so všeobecne záväznými právnymi predpismi

Návrh záverečného účtu mesta Spišská Belá za rok 2023 je spracovaný v súlade s právnymi normami, ktoré jeho zostavenie odborne a právne definujú a podmieňujú, hlavne so zákonom č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rozpočtových pravidlách“).

2. Dodržanie informačnej povinnosti zo strany mesta

Vyvesením záverečného účtu na úradnej tabuli mesta a webovom sídle (www.spisskabela.sk) od 4. 6. 2024 bola splnená povinnosť uložená ustanovením § 9 ods. 2 zákona o obecnom zriadení a § 16 ods. 9 zákona o rozpočtových pravidlách. Návrh rozpočtu má byť pred schválením zverejnený najmenej 15 dní spôsobom v mieste obvyklým, aby sa k nemu mohli vyjadriť obyvatelia a odborná verejnosť.

3. Dodržanie povinnosti auditu zo strany mesta

Mesto má povinnosť dať si overiť účtovnú závierku audítorom podľa ustanovení § 9 ods. 4 zákona o obecnom zriadení a § 16 ods. 3 zákona o rozpočtových pravidlách. Účtovná závierka účtovnej jednotky podľa ods. 1 musí byť audítorom overená do jedného roka od skončenia účtovného obdobia, za ktoré sa zostavuje, ak osobitný predpis neustanovuje inak podľa § 19 ods. 3 zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov. Lehota na overenie účtovnej závierky je do 31. 12. 2024.

4. Metodická správnosť predloženého návrhu záverečného účtu

Predložený návrh záverečného účtu obsahuje povinné náležitosti podľa § 16 ods. 5 zákona o rozpočtových pravidlách a to:

- a) údaje o plnení rozpočtu v členení podľa § 10 ods. 3 v súlade s rozpočtovou klasifikáciou
- b) bilanciu aktív a pasív
- c) prehľad o stave a vývoji dlhu
- d) údaje o hospodárení príspevkových organizácií v ich pôsobnosti
- e) prehľad o poskytnutých dotáciách podľa § 7 ods. 4 v členení podľa jednotlivých príjemcov
- f) údaje o nákladoch a výnosoch podnikateľskej činnosti
- g) hodnotenie plnenia programov mesta

Údaje o plnení rozpočtu boli spracované podľa rozpočtovej klasifikácie v súlade s Opatreniami MF, ktoré sú záväzné pri zostavovaní rozpočtov územnej samosprávy. V súlade s týmito právnymi predpismi sa jednotne určujú a triedia príjmy a výdavky rozpočtu vrátane ich vecného vymedzenia a finančné operácie s finančnými aktívami a pasívami.

B. Zostavenie záverečného účtu

Mesto pri zostavení záverečného účtu postupovalo podľa § 16 ods. 1 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a po skončení rozpočtového roka údaje o rozpočtovom hospodárení súhrnne spracovalo do záverečného účtu za rok 2023. V súlade s § 16 ods. 2 cit. zákona mesto finančne usporiadalo svoje hospodárenie vrátane finančných vzťahov k zriadeným alebo založeným právnickým osobám a fyzickým osobám – podnikateľom a právnickým osobám, ktorým poskytlo prostriedky svojho rozpočtu, ďalej usporiadalo finančné vzťahy k štátnemu rozpočtu, štátnym fondom a k rozpočtu vyššieho územného celku.

1. Rozpočtové hospodárenie mesta v roku 2023

Finančné hospodárenie mesta Spišská Belá sa v roku 2023 riadilo rozpočtom, ktorý bol schválený uznesením mestského zastupiteľstva č. 9 zo dňa 15. 12. 2022. Rozpočet bol schválený ako vyrovnaný, príjmy aj výdavky v rovnakom objeme 7 825 997,00 eur. V zmysle zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy bol rozpočet mesta na rok 2023 zostavený v členení na:

- a) bežný rozpočet, t. j. bežné príjmy a bežné výdavky,
bežné príjmy 7 522 579 eur
bežné výdavky 7 223 424 eur
prebytok + 299 155 eur

 - b) kapitálový rozpočet, t. j. kapitálové príjmy a kapitálové výdavky,
kapitálové príjmy 160 718 eur
kapitálové výdavky 210 718 eur
schodok – 50 000 eur
- Spolu prebytok rozpočtu + 249 155 eur

c) finančné operácie	
finančné operácie príjmové	142 700 eur
finančné operácie výdavkové	391 855 eur
schodok	- 249 155 eur

Schválený rozpočet bol v priebehu rozpočtového roka 2023 menený v súlade s platnou právnou úpravou. Zmeny rozpočtu boli vykonané oprávneným orgánom podľa § 14 ods. 2 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, ktorým je mestské zastupiteľstvo a primátor mesta.

Všetky navýšené príjmy oproti pôvodnému rozpočtu boli zapojené do výdavkov mesta, preto bol rozpočet po schválených zmenách vyrovnaný. Výdavky a príjmy celkom boli v rovnakom objeme - 10 807 973,00 eur.

2. Výsledok hospodárenia mesta v roku 2023

Z analýzy hospodárenia vyplýva, že mesto Spišská Belá skončilo rozpočtové hospodárenie v roku 2023 takto:

Hospodárenie mesta	Skutočnosť k 31.12.2023 v EUR
Bežné príjmy spolu	9 020 427,74
z toho: bežné príjmy mesta	8 601 066,77
bežné príjmy RO	419 360,97
Bežné výdavky spolu	8 423 526,81
z toho: bežné výdavky mesta	3 615 506,60
bežné výdavky RO	4 808 020,21
Bežný rozpočet	596 900,93
Kapitálové príjmy spolu	516 690,39
z toho: kapitálové príjmy mesta	516 690,39
kapitálové príjmy RO	0,00
Kapitálové výdavky spolu	1 031 561,78
z toho: kapitálové výdavky mesta	1 011 605,26
kapitálové výdavky RO	19 956,52
Kapitálový rozpočet	- 514 871,39
Prebytok bežného a kapitálového rozpočtu	82 029,54
<i>Vylúčenie z prebytku</i>	<i>-363 607,91</i>
Upravený prebytok bežného a kapitálového rozpočtu	-281 578,37
Príjmy z finančných operácií mesto a RO	996 394,42
- finančné zábezpeky na nájomné - bytovky ŠFRB	- 1 677,50
- depozit na dedičské konanie klientov ZOS	- 132,09

Výdavky z finančných operácií	450 717,90
- finančné zábezpeky na nájomné - bytovky ŠFRB	- 510,00
- depozit na dedičské konanie klientov ZOS	- 165,86
Rozdiel finančných operácií	544 542,79
PRÍJMY SPOLU	10 531 702,96
VÝDAVKY SPOLU	9 905 130,63
Hospodárenie obce	626 572,33
<i>Vylúčenie z prebytku</i>	-363 607,91
Upravené hospodárenie obce	262 964,42

Výsledok hospodárenia mesta, prebytok vo výške 82 029,54 eur, bol zistený podľa ustanovenia § 2 písm. b) a c) a § 10 ods. 3 písm. a) a b) zákona o rozpočtových pravidlách.

Výsledok je upravený o nevyčerpané účelovo určené prostriedky poskytnuté v roku 2023 zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu Európskej únie alebo na základe osobitného predpisu. Jednotlivé dotácie so sumou nevyčerpaných prostriedkov, ktoré sa z výsledku vylučujú sú v záverečnom účte konkrétne uvedené, suma spolu je - 363 607,91 eur.

Takto zistený schodok v sume 281 578,37 eur mesto navrhuje vysporiadať z finančných operácií, t. j. z rozdielu finančných operácií vysporiadať upravený schodok, t. j. 544 542,79 eur – 281 578,37 eur = prebytok vo výške 262 964,42 eur .

Mesto navrhuje celý prebytok použiť na tvorbu rezervného fondu. Podľa zákona sa rezervný fond vytvára najmenej vo výške 10 % z prebytku hospodárenia zisteného podľa § 16 ods. 6.

3. Plnenie príjmovej časti rozpočtu

	Upravený rozpočet na rok 2023	Skutočnosť k 31.12.2023	% plnenia	Skutočnosť k 31.12.2022	% nárastu poklesu
Príjmy celkom	10 807 973	10 533 512,55	97,46	9 673 642,17	108,89
Bežné príjmy	9 058 821	9 020 427,74	99,58	8 108 076,58	111,25
Bežné príjmy mesta	8 643 426	8 601 066,77	99,51	8 108 076,58	106,08
Bežné príjmy RO s práv. subj.	415 395	419 360,97	100,95	325 725,20	128,75
Kapitálové príjmy	591 936	516 690,39	87,29	614 014,60	84,15
Príjmové finančné operácie	1 157 216	996 394,42	86,10	951 550,99	104,71

Príjmy mesta za rok 2023 boli v skutočnej výške 10 533 512,55 eur, čo predstavuje nárast celkových príjmov o takmer 9 % oproti roku 2022.

Bežné príjmy vzrástli oproti roku 2022 o 11,25 %. Nárast príjmu mesta z podielových daní, ktoré sú najvýznamnejším zdrojom príjmov, bol vo výške 189 467 eur oproti roku 2022, výnos dane z majetku vzrástol o takmer 14 tisíc (na 223 337,03 eur), poplatok za komunálny odpad o 81 881 eur na 328 938,28 eur. Napriek tomu sa každoročne zvyšuje suma nedoplatkov na poplatku za TKO. V ostatných oblastiach – daň z nehnuteľností, nájomné a pod. bola platobná disciplína pomerne dobrá. Poplatok za rozvoj významne narástol z 2 592 eur v roku 2022 na 74 642,16 eur. Nedaňové príjmy boli naplnené takmer v rozpočtovanej výške 484 315,90 eur – nájmy z pozemkov, bytova nebytových priestorov a pod., administratívne poplatky 19 tis. eur a podobne. mesto v oku 2023 nedostalo finančnú náhradu za obmedzenie hospodárenia v lesoch.

Z rozpočtovaných grantov a transferov vo výške 3 588 831 eur bola skutočnosť k 31. 12. 2023 vo výške 3 550 536,57 eur.

Skutočné kapitálové príjmy predstavujú 87,29 % plnenie rozpočtu. Kapitálové príjmy dosiahnuté z predaja pozemkov tvorili 9,58 % z celku. Nenaplnili sa rozpočtované prostriedky z grantov (napr. SpoluBližšie, zriadenie odborných učební) počítá sa s ich refundáciou v roku 2024.

Príjmy z finančných operácií boli vo výške 86,10 % rozpočtu. Z rezervného fondu mesto čerpalo 714 tis. eur na investičné akcie, ale aj na bežné výdavky, na splátku istín investičných úverov a finančnú výpomoc obchodnej spoločnosti. Z fondu opráv sa vyčerpalo 45 tis. eur na opravy nájomných bytov a z účelovo určených finančných prostriedkov z minulých rokov bolo prevedených 222 481,39 eur.

Bežné príjmy rozpočtových organizácií s právnou subjektivitou boli v rozpočtovanej výške (školné, dobropisy, školská jedáleň, prenájmy).

4. Plnenie výdavkovej časti rozpočtu

	Upravený rozpočet na rok 2023	Skutočnosť k 31.12.2023	% plnenia	Skutočnosť k 31.12.2022	% nárastu poklesu
Výdavky celkom	10 807 973	9 905 806,49	91,65	8 935 402,38	110,86
Bežné výdavky	9 187 879	8 423 526,81	91,68	7 287 199,50	115,60
Bežné výdavky mesta	4 101 447	3 615 506,60	88,15	3 245 438,00	111,40
Bežné výdavky RO s práv. subj.	5 086 432	4 808 020,21	94,53	4 041 761, 50	118,96

Kapitálové výdavky	1 176 029	1 031 561,78	87,71	1 254 358,66	82,23
Kapitálové výdavky mesta	1 156 029	1 011 605,26	87,51	1 237 754,65	81,73
Kapitálové výdavky RO	20 000	19 956,52	99,78	16 604,01	120,19
Výdavkové finančné operácie	444 065	450 717,90	101,50	393 844,22	114,44

Výdavky mesta za rok 2023 boli v skutočnej výške 9 905 806,49 eur, čo predstavuje 91,65 % plnenie rozpočtu.

Bežné výdavky mesta boli oproti rozpočtu čerpané na 82,70 %. Vynaložené boli hlavne na mzdy a súvisiace poisťné a odvody a to v sume 1 547 tis. eur, ďalej na chod mesta - nákup tovarov a služieb, energie, údržba, zber odpadov a pod. vo výške 1 707 724 eur. Bežné transfery boli vo výške 307 818,54 eur. Prehľad čerpania bežných výdavkov a porovnanie s rozpočtom je súčasťou záverečného účtu. Ďalšou súčasťou je tabuľkovo spracovaný prehľad o dotáciách občianskym združeniam poskytnutých zmysle zákona o rozpočtových pravidlách. Mesto vynaložilo na splácanie úrokov z úverov sumu 53 126,37 eur.

Kapitálové výdavky boli oproti rozpočtu čerpané na 87,51 %. Použité boli hlavne na rôzne projektové dokumentácie, uzatvorenie stojísk kontajnerov, fotovoltaický zdroj MŠ Mierová, zateplenie pôjdu ZŠ J. M. Petzvala, zriadenie odborných učební v ZŠ, detské ihrisko Družstevná a pod.

Výdavkové finančné operácie boli oproti rozpočtu splnené na 101,50 %. V rámci finančných operácii boli realizované všetky plánované splátky úverov.

5. Bilancia pohľadávok a záväzkov

Stav pohľadávok mesta Spišská Belá k 31.12.2023 je 172 834,30 eur. Oproti roku 2022 ide o pokles o 41 tis. eur. Túto kategóriu tvorí aj zúčtovanie transferov rozpočtu obce voči školám, kde bol majetok nadobudnutý z prostriedkov ŠR a mesta. Tieto pohľadávky sa mesačnými odpismi každoročne znižujú.

Negatívom je, že vzrástli daňové a nedaňové pohľadávky mesta voči dlžníkom. Tvoria ich hlavne nedoplatky za vývoz TKO. Nepriaznivý nárast pohľadávok má dlhodobý charakter. Je potrebné zlepšiť vymáhanie pohľadávok z dôvodu dosiahnutia vyššieho príjmu do rozpočtu mesta a stanoviť pravidlá pre neplatičov v súvislosti s prechodom na množstevný zber TKO.

Stav záväzkov k 31. 12. 2023 bol vo výške 3 236 396,82 eur, oproti roku 2022 (3 648 714,78 eur) klesol o 11,30 %. Mesto k 31. 12. 2023 neeviduje záväzky, ktoré by boli po lehote splatnosti, splácanie je bez problémov.

6. Tvorba a použitie finančných fondov

Mesto môže podľa § 15 zákona o rozpočtových pravidlách vytvárať peňažné fondy. O ich použití rozhoduje mestské zastupiteľstvo. Podľa zákona sa rezervný fond vytvára najmenej vo výške 10 % z prebytku hospodárenia zisteného podľa § 16 ods. 6. O použití prebytku rozhoduje mestské zastupiteľstvo, ale až následne po prerokovaní záverečného účtu. Rezervný fond mesta sa tvorí z prebytku bežného rozpočtu a prebytku kapitálového rozpočtu, ktorý po skončení roka neprepadá. Mesto prevedie tieto nevyčerpané prostriedky na osobitný účet. V nasledujúcich rokoch sa tieto prostriedky v rozsahu ich použitia na stanovený účel zaradia do výdavkov príslušného rozpočtu mesta prostredníctvom príjmovej finančnej operácie. Záverečný účet obsahuje stav jednotlivých fondov, prehľad ich čerpania a tvorby v roku 2023.

Zostatky peňažných fondov koncom roka neprepadávajú. Mesto Spišská Belá má vytvorený rezervný fond, zostatok k 31. 12. 2023 bol 270 792,61 eur, sociálny fond, zostatok k 31. 12. 2023 4 635,78 eur, fond rozvoja bývania, zostatok k 31. 12. 2023 2 609,50 eur, depozit – účet cudzích prostriedkov, zostatok k 31. 12. 2023 95 385,57 eur, fond prevádzky, údržby a opráv, zostatok k 31. 12. 2023 153 785,46 eur a fond prevádzky, údržby a opráv Štefánikova 18, zostatok k 31. 12. 2023 27 247,21 eur.

Poplatok za rozvoj – príjem v roku 2023 vo výške 74 642,16, použitie vo výške 47 092 eur, konečný stav k 31. 12. 2023 vo výške 27 550,16 eur.

7. Prehľad o stave a vývoji dlhu

Stav nesplatených bankových úverov a návratnej finančnej výpomoci k 31.12.2023 bol vo výške 4 381 596,90 eur, oproti 31. 12. 2022 je to pokles o 563 203,04 eur. Mesto svoje záväzky spláca, v roku 2023 neprijalo žiadny nový úver. Jednotlivé úvery a aj záložné práva na nehnuteľnosti, ktorými mesto ručí za prijaté úvery, sú konkrétne rozpísané v záverečnom účte.

Mesto môže prijať návratné zdroje financovania len ak splní podmienky podľa § 17 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy - celková suma dlhu neprekročí 60 % skutočných bežných príjmov predchádzajúceho roka a suma ročných splátok návratných zdrojov financovania vrátane úhrady výnosov, neprekročí 25 % týchto príjmov. Do dlhu mesta sa v zmysle zákona nezapočítavajú v našom prípade záväzky z úveru zo Štátneho fondu rozvoja bývania a záväzky z úverov prijatých na zabezpečenie predfinancovania realizácie spoločných programov SR a EÚ. Pri porovnávaní hranice 25 % sa z bežných príjmov mesta vylučujú prostriedky, ktoré sú poskytnuté z rozpočtu iného subjektu verejnej správy /školsťvo../. Pri tomto ukazovateli sa do splátok úverov započítavajú aj splátky úverov zo ŠFRB /istina aj výnosy, t. j. úroky/.

Mesto Spišská Belá malo sledované ukazovatele k 31. 12. 2023 takéto: celková suma dlhu bola vo výške 18,87 % skutočných bežných príjmov roku 2022 a suma ročných splátok tvorila 8,49 % upravených skutočných bežných príjmov roku 2022.

Prehľad vývoja ukazovateľov:

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
celková suma dlhu (%)	41,22	37,41	31,93	27,66	18,87
suma ročných splátok (%)	8,36	10,63	10,86	10,36	8,49

8. Podnikateľská činnosť

Podnikateľskú činnosť mesto Spišská Belá vykonáva v Regionálnom turistickom informačnom centre podľa vydaného živnostenského listu. Podľa prehľadu nákladov, ktoré boli vo výške 9 420,85 eur a výnosov vo výške 9 420,85 eur, bola podnikateľská činnosť mesta vyrovnaná, t. j. náklady sú kryté výnosmi.

9. Hodnotenie programov rozpočtu

V súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy bol rozpočet výdavkov na rok 2023 s výhľadom na roky 2024 a 2025 zostavený ako programový. Výdavky rozpočtu mesta boli rozdelené do 15 programov, ktoré sa vnútorne členili na podprogramy a prvky. V návrhu záverečného účtu je uvedené finančné čerpanie programového rozpočtu. Hodnotenie programov, ktoré predstavujú súhm aktivít, je v návrhu záverečného účtu aj na úrovni slovného uvedenia plnenia či neplnenia jednotlivých programov mesta, vrátane jeho prvkov (projektov).

Z Á V E R

Návrh záverečného účtu mesta Spišská Belá za rok 2023 je spracovaný v súlade s príslušnými ustanoveniami § 16 zákona o rozpočtových pravidlách a obsahuje všetky predpísané náležitosti podľa § 16 ods. 5 uvedeného zákona.

Záverečný účet mesta Spišská Belá za rok 2023 bol podľa § 9 ods. 2 zákona o obecnom zriadení a § 16 ods. 9 zákona o rozpočtových pravidlách predložený na verejnú diskusiu dňa 4. 6. 2024, teda v zákonom stanovenej lehote a spôsobom v meste obvyklým.

Hospodárenie mesta Spišská Belá za rok 2023 bude predložené na overenie audítorom tak, ako to ukladajú ustanovenia § 9 ods. 4 zákona o obecnom zriadení a § 16 ods. 3 zákona o rozpočtových pravidlách. Účtovná závierka účtovnej jednotky podľa ods. 1 musí byť audítorom overená do jedného roka od skončenia účtovného obdobia, za ktoré sa zostavuje, ak osobitný predpis neustanovuje inak, podľa § 19 ods. 3 zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov. Lehota na overenie účtovnej závierky je do 31. 12. 2024.

Na základe uvedených skutočností odporúčam mestskému zastupiteľstvu uzatvoriť prerokovanie návrhu záverečného účtu mesta Spišská Belá za rok 2023 výrokom:

celoročné hospodárenie schvaľuje bez výhrad.

V Spišskej Belej dňa 17. 6. 2024

Ing. Slávka Tomalová
hlavná kontrolórka mesta Spišská Belá